

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 28 februari 2014

Mål nr

T 1427-12

KLAGANDE

NS

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Advokat NL

MOTPARTER

1. KTR

2. World Institute for Asian Studies

Ombud för 1 och 2: Advokat GDH

SAKEN

Föreläggande om publicering av dom

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts dom 2012-02-24 i mål T 4910-10

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut under punkten 1. a), som innebär att NSs yrkande om att införa en länk till domen på www.asiantribune.com lämnas utan bifall.

Högsta domstolen lämnar NLs yrkande om ersättning av allmänna medel för biträde åt NS i Högsta domstolen utan bifall.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

NS har yrkat att Högsta domstolen, med ändring av punkt 1. a) i hovrättens domslut, bifaller hans yrkande om att KTR och World Institute for Asian Studies ska förpliktas att vid vite, solidariskt och på egen bekostnad, under minst 30 dagar på en framträdande plats på startsidan för webbplatsen www.asiantribune.com låta införa en länk till domarna i detta mål och till auktoriserade översättningar till engelska av domarna.

KTR och World Institute for Asian Studies har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

NL har yrkat ersättning av allmänna medel för biträde åt NS i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

Bakgrund och frågan i målet

1. Den ideella föreningen World Institute for Asian Studies (föreningen) driver webbplatsen Asian Tribune, www.asiantribune.com, som är en

engelskspråkig daglig nyhetstjänst, inriktad på asiatiska förhållanden. KTR, som är bosatt i Hallstavik, företräder föreningen och bestämmer över innehållet på webbplatsen Asian Tribune.

2. Av hovrättens dom, som i dessa delar vunnit laga kraft, framgår det att ett flertal uppgifter som utgjort förtal riktat mot NS har publicerats på webbplatsen. KTR och föreningen har förpliktats att solidariskt utge ersättning till NS för den skada som kränkningen inneburit. Hovrätten har också fastställt att de är skyldiga att betala ersättning för ren förmögenhetsskada som vållats genom ärekränkningen. De har vidare förpliktats att bekosta en översättning av tingsrättens respektive hovrättens dom och tryckning av dessa i en tidning på Sri Lanka.

3. Frågan i målet är om KTR och föreningen kan föreläggas att publicera domarna i detta mål genom att införa en länk till domarna på webbplatsen Asian Tribune.

Kan ett föreläggande att publicera domarna meddelas med stöd av 5 kap. 6 § skadeståndslagen?

4. NS har till en början gjort gällande att ett föreläggande att publicera domarna på webbplatsen Asian Tribune kan meddelas med stöd av 5 kap. 6 § andra stycket skadeståndslagen.

5. I 5 kap. 6 § skadeståndslagen regleras närmare hur skadestånd för kränkning på grund av vissa brott ska bestämmas. Enligt bestämmelsen kan den som har gjort sig skyldig till ärekränkning eller liknande brottslig gärning, eller som annars är skadeståndsskyldig med anledning av sådant brott, åläggas att bekosta tryckning i en eller flera tidningar av dom i målet. Regeln grundas

på tanken att även kostnaden för tryckning av en dom i en tidning är en ersättningsgill skada. Ett åläggande att bekosta tryckning av domen i en tidning kan meddelas på yrkande av den kränkte i mål om gärningen.

6. För bestämmelsens tillämpning krävs inte att någon har blivit fälld till ansvar för brott. Om den kränkte för skadeståndstalan kan bestämmelsen tillämpas i fråga om domen i skadeståndsmålet, under förutsättning att domstolen finner att en sådan brottslig gärning som avses i bestämmelsen har begåtts. Det är den kränkte som ska vidta åtgärder för att själva tryckningen ska komma till stånd. En dom som innebär att någon åläggs att bekosta tryckning medför emellertid ingen skyldighet för den kränkte att se till att domen trycks. Inte heller innebär ett sådant åläggande någon skyldighet för en tidning att trycka domen. (Se prop. 1972:5 s. 574 f.)

7. Mot den angivna bakgrunden saknas det förutsättningar att med stöd av 5 kap. 6 § skadeståndslagen förplikta KTR eller föreningen att publicera domen på webbplatsen Asian Tribune.

Kan ett publiceringsföreläggande meddelas med stöd av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen?

8. NS har vidare gjort gällande att ett föreläggande att publicera domarna på webbplatsen kan meddelas med stöd av en analog tillämpning av 7 kap. 6 § andra stycket tryckfrihetsförordningen eller 5 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen.

9. Enligt 7 kap. 6 § andra stycket tryckfrihetsförordningen finns det möjlighet för domstol att efter yrkande besluta att en fällande dom för ärekränkingsbrott ska införas i den skrift genom vilken brottet begåtts. Om någon döms för förtal eller förolämpning och har brottet begåtts i ett radioprogram finns det, enligt 5 kap. 4 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen, en

möjlighet för domstolen att besluta att domen, helt eller delvis, eller ett av rätten gjort sammandrag av den, ska återges i samma sändningsverksamhet.

10. Bestämmelsen infördes ursprungligen i tryckfrihetsförordningen på konstitutionsutskottets initiativ för att åstadkomma en skyldighet att ta in domen i samma skrift där tryckfrihetsbrottet hade begåtts (Riksdagens skrivelse 1949 nr 101 och Konstitutionsutskottets utlåtande 1948 nr 30). En motsvarande bestämmelse har därefter införts i yttrandefrihetsgrundlagen (se prop. 1990/91:64).

11. Den i förevarande mål aktuella webbplatsen omfattas inte av tillämpningsområdet för tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen. De redovisade bestämmelserna om publiceringsföreläggande hör nära samman med den speciella reglering som finns på det grundlagsskyddade området. Den regleringen innefattar särskilda processuella och materiella rättssäkerhetsgarantier och bygger på att en ansvarig utgivare svarar för det som publiceras i tidningar, television och radio. Till detta kommer att publiceringsföreläggande utgör en särskild rättsverkan av brott (jfr 2 kap. 10 § regeringsformen och NJA 1994 s. 480). Det är mot den bakgrunden uteslutet att med en analog tillämpning av bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen förplikta KTR eller föreningen att publicera domen på webbplatsen Asian Tribune.

Slutsats

12. Mot bakgrund av vad som nu har anförts saknas förutsättningar att ålägga KTR eller föreningen att publicera domen på webbplatsen. Hovrättens domslut under punkten 1. a) ska därför fastställas.

Ersättning enligt rättshjälpslagen

13. NL har yrkat ersättning av allmänna medel för biträde enligt rättshjälpslagen (1996:1619) åt NS i Högsta domstolen. Han har redan i underrätterna lagt ned mer än 100 timmars arbete på uppdraget och beviljats ersättning för detta.

14. Enligt 34 § rättshjälpslagen ska rättshjälp upphöra när det arbete som biträdet har lagt ned på uppdraget uppgår till 100 timmar, om inte rätten beslutat att rättshjälp beviljas för ytterligare ett visst antal timmar. Något sådant beslut har inte fattats. Rättshjälpen har således upphört (jfr NJA 2007 s. 752). NLs yrkande om ersättning av allmänna medel lämnas därför utan bifall.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Marianne Lundius,
Kerstin Calissendorff, Agneta Bäcklund (referent), Svante O. Johansson
och Dag Mattsson
Föredragande justitiesekreterare: Peder Bjursten